

Asialista

KOKOUKSEN PÄÄTÖKSET

- I) Valmistellaan seuraavaan kokoukseen TTV-lain 3 §:n 1-5 kohtien osalta käyttötapauksia koskien rajapinnoista tapahtuvaa tietojen luovutusta.
 - II) Virta-julkaisutietopalvelun rajapinnasta saatavien julkaisutietojen organisaatorajaus ei enää tarpeellinen erillislain myötä, viedään mahdollinen avaus keskusteltavaksi Virta-yhteyshenkilökokoukseen
 - III) Esitellyistä tutkijan tiedot -palvelun kirjautumisvaihtoehdoista päätettiin jatkaa jatkokehitystä esiteltyjen vaihtoehtojen 1. ja 2. mukaisesti.
 - IV) Selvitetään ORCIDista ovatko he havainneet disinformaation levittämiseen liittyviä ongelmia tai muita vahingontekoyrityksiä.
1. Kokouksen avaus ja työjärjestyksen hyväksyminen
 - Puheenjohtaja avasi kokouksen kello 10.01
 2. Edellisen kokouksen pöytäkirja (liite 1)
 - Hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja muutoksitta.
 3. Erillislain tuomat muutokset tutkimustoimijoiden tutkimustietovarantoon liittymiseen (liite 2)
 - Rydman esitteli liitteen mukaisesti.
Haapamäki täydensi esitystä palaamalla edellisen kokouksen keskusteluun tietojen luovutuksen perusteista ja huolellisuusveloitteesta, joita nyt liitteessä mainitun wikisivun on tarkoitus tarkentaa. Viestinnän tukena organisaatiot voivat käyttää myös OKM:n lain voimaantulon yhteydessä julkaisemaa tiedotetta (<https://okm.fi/-/laki-tutkimustietovarannosta-voimaan-1.1.2022>).
 - Todettiin selkeästä esityksestä tulleen hyvin ilmi kuinka huolellisuusveloitetta tulkitaan tutkijan tietojen tapauksessa. On hyvä, että tutkimustoimijat voivat tulkinnan mukaan toimittaa tiedot sellaisina kuin tutkijat ovat ne paikallisiin järjestelmiin tallentaneet.
 - Haapamäki: Jo lausuntokierroksella esiin tulleiden huolien vuoksi huolellisuusveloitetta tarkennettiin lain perusteluissa.
 - CSC:ltä kysyttiin missä vaiheessa rajapintojen rakentaminen on? Voiko julkaisutietoja jo ladata niistä?
 - Nikkanen kertoi, että tiedonsiirron tekninen suunnittelu on käynnissä. Tavoitteena on saada rajapinnat käyttöön tämän vuoden aikana.

Pelkkien julkaisutietojen osalta on jo olemassa Virta-rajapinta, joskin siitä voi hakea vain organisaation omien tai yhteisjulkaisujen tietoja. Ennen kuin tutkimustietovarannon rajapinta on käytössä voidaan periaatteessa käyttää Virran rajapintaa. **Keskusteltiin**

Virran rajapinnan organisaatorajauksen tarpeellisuudesta erillislain myötä, ja todettiin että organisaatorajaukselle ei enää tarvetta. Viedään asia

keskusteltavaksi Virta-yhteyshenkilökokoukseen. Mikäli asia nähdään tarpeelliseksi nopeampi pääsy julkaisutietoihin voitaisiin toteuttaa Virta-rajapinnasta.

- Tietojen luovutuksen yhteydessä kysytään todennäköisesti minne tiedot luovutetaan. Liittykö tietojen luovutukseen eri tasoja tai tietoa siitä minne niitä luovutetaan?
 - Rydman kertoi, että tutkijan tietojen osalta edelleen luovutus on täysin tutkijan omassa hallinnassa. Tutkimustietovarannosta ne siirtyvät eteenpäin vain tutkijan annettua siihen luvan tutkijan tiedot -palvelussa.
 - Muiden tietojen osalta Haapamäki totesi, että tutkimustoimijoille luovutetaan tietoja tutkimustietovarannosta lakisääteisten perustehtävien suorittamista varten. Jo rajapinnan käyttö lupaa pyydettyä olisi hyvä pyrkiä tarkentamaan käyttötarkoitusta tästä näkökulmasta. Ohjausryhmälle ja rekisterinpitäjälle jää kuitenkin asiassa tarkempi tulkinta. Tätä voisi käsitellä erilaisten käyttötapauksien kautta ja tarkentaa niiden avulla mitä tietoja ne edellyttävät. Tapaukset koskisivat 3 § 1–5 kohtien sisältämiä tietoja.

Toisaalta tässä keskustellaan hyvin suurelta osin tiedoista, jotka jo tällä hetkellä on saatavissa avoimista rajapinnoista. Siksi on myös tärkeää viestiä selvästi etteivät tutkijoiden aktiveetti- ja meriittitiedot välity eteenpäin.

- Yleisesti pidettiin tärkeänä luoda yhteinen näkemys rajapinnan käytöstä.
- Tarkennettiin vielä etteivät käyttötapaukset koske tutkijan tietojen siirtoa, joka käsitellään omana erillisenä kokonaisuutenaan. Tiedonsiirtoa edistetään jo toukokuussa, jota varten käyttötapaukset tulevat liian myöhään.
- **Sovittiin, että valmistellaan seuraavaan kokoukseen kohtien 1–5 osalta käyttötapauksia koskien rajapinnoista tapahtuvaa tietojen luovutusta.**

4. Tiedejatutkimus.fi-portaalin kehityksen ajankohtaiset (liite 3) (Tiina Strengell)

- Strengell esitteli liitteen mukaisesti. Tulevana vuonna painottuu lain myötä mahdolliseksi tulleiden asioiden tekeminen. Kehitys edellyttää useiden tavoitteiden osalta aktiivista yhteistyötä tutkimusorganisaatioiden kanssa.
- Keskustelussa tuotiin esille, että avoimen tieteen seurannan indikaattoreita tullaan tarvitsemaan ja ne olisi hyvä saada tutkimustietovarannon kautta.
 - Tietojen kattavuus ja laatu on vielä näiltä osin epäselvää. Asiaan tullaan paneutumaan.

5. Tutkijan tiedot -käyttönoton eteneminen (liite 4) (Joonas Nikkanen)

- Nikkanen esitteli asian liitteen mukaisesti. Ensin keskusteltiin kirjautumisen vaihtoehdoista tutkijan tiedot -palveluun.
 - Keskustelussa tuotiin esille yhteydenpidon tärkeys Digivision suuntaan. Siellä mietitään parhaillaan identiteetinhallintaa ja kansallinen ryhmä pilotoi erilaisia vaihtoehtoja. Korkeakoulujen käytäntöjen kannalta olisi hyödyllistä, että kirjautuminen eri palveluihin on samankaltainen ja käyttää vastaavia ratkaisuja.
 - Puuska piti hyödyllisenä ylläpitää yhteyttä Digivisioon. On hyvä huomata myös erot. Tutkijan tiedot -palvelun suostumuksenhallinta tapahtuu kansallisella tasolla ja lisäksi palvelussa ORCID-tunniste on välttämätön.
 - Haapamäki toi esille laajemman kuvan tunnistautumiseen. VM kehittää kansallista identiteettilompakkoa, joka tulee helpottamaan tunnistautumista. Kansainvälisellä tasolla EIDAS on myös kehitymässä muutaman vuoden sisällä. Vahvempia

menetelmiä ei ole syytä kehityksen vuoksi vieroksua pelkästään työläyden perusteella.

- Digivisiossa seurataan myös kansallisten ratkaisujen kehittymistä.
- Valitusta ratkaisusta riippumatta kv-tutkijoiden ja tutkijaliikkuvuuden huomioon ottaminen tärkeää. Kv-tutkijoiden tunnistautuminen nähtiin valitusta teknisestä toteutuksesta riippumatta vaikeimpana ratkaista. Silti kv-tutkijoidenkin tapauksessa lähtöoletus on, että suurin osa heistä on työsuhteessa, jolloin heillä hyvin todennäköisesti on myös suomalaiset pankkitunnukset.
- Nikkasen esittämistä kolmesta vaihtoehdosta viimeistä pidettiin vaikeimpana ymmärtää ja todettiin, että kannattaa jatkaa vaihtoehtojen 1. ja 2. parissa. Toista vaihtoehtoa pidettiin tutkijan näkökulmasta käytettävimmältä.
 - Muistutettiin myös ettei Haka- ja Virtu ole käytössä kaikissa organisaatioissa (esimerkiksi VTT).
- Yleisemmin vahvempi tunnistautuminen herätti keskustelua. Kysyttiin ollaanko tutkimustietovarantoon rakentamassa tällä hetkellä vahvempaa tunnistautumista kuin mitä lähdejärjestelmissä tällä hetkellä käytetään? Sen vuoksi olisi hyvä miettiä myös systeemitason näkökulmaa. Onko hyödyllistä tehdä tunnistuksesta lähdejärjestelmiä vahvempi?
 - Tietosisältö ei itsessään edellytä vahvaa tunnistautumista. Synä on paremminkin riittävä luotettavuus, jota kansallinen palvelu edellyttää. Yksityiskohtana on hyvä huomata myös tutkijan tiedot -palvelussa annettavat luvat tietojen edelleen luovuttamiseksi, jossa tarvitaan jäljitettävyyttä.
- Millaisia riskejä liittyy väärinkäyttöksiin? Mikä on riskien merkittävyys?
 - Disinformaation levittämisen vaikeuttaminen ja palvelun uskottavuus ovat ehkä keskeisimmät tunnistetut riskit. Niiden toteutumisen todennäköisyyttä on vaikea arvioida, mutta ennakointi kannattaa. Vahva tunnistautuminen pienentää näitä riskejä eikä käytettävyyttä liiemmin heikenny.
 - **Päätettiin selvittää ORCID:ltä ovatko he havainneet disinformaation levittämiseen liittyviä ongelmia tai muita yrityksiä vahingontekoon.**
- Todettiin, ettei asiaa tarvitse tuoda enää uudelleen päätettäväksi ohjausryhmään.
- Toisena kokonaisuutena Nikkanen esitteli tutkijan tiedot -palvelun pilotointia ja siihen liittyviä aikatauluja.
- Kysyttiin millaisia ongelmia tutkijan tietojen siirron toteuttamisesta tutkimustietovarantoon organisaatiot ovat tunnistaneet?
 - Yleisenä hankaluutena on varmastikin tiedonsiirron vapaaehtoisuus. Se johtaa helposti välttämättömien asioiden priorisointiin vapaaehtoisten edelle.
 - Tiedonsiirtoon liittyy myös viestinnällisiä esteitä erityisesti liittyen oikeiden vastaanottajien löytämiseen. Mihin tahoihin erityisesti olisi syytä ottaa yhteyttä?
 - Keskustelussa tuotiin esille, että haasteena on ollut mm. välttämättömien tehtävien priorisointi operatiivisella tasolla. Toinen yksityiskohtiin liittyvä hankaluus on aktiviteettien sisäinen luokittelu, joka ei ole sama kuin TTV:n tietomallissa.
 - Ammattikorkeakouluissa viestinnällinen yhteistyö sujunee helpoiten AMKIT- ja AAPA-verkostojen kautta.

6. Visiotyön suunnittelu (liite 5) (Joonas Nikkanen)

- Asian käsittely siirrettiin myöhemmäksi ja siitä viestitään sähköpostitse ohjausryhmälle ennen seuraavan kokouksen visiotyöpajaa.

7. VA-Digi (liite 6) (Tuula Lybeck, Walter Rydman)

- Tuula Lybeck esitteli Valtionavustustoiminnan kehittäminen ja digitalisointi -hanketta liitteen mukaisesti.
- Hankkeen tavoitteena on rakentaa yhteinen palvelu viranomaisille, joka yhdistää hyvin eri tasoiset lähdejärjestelmät. Hankkeessa on paljon yhtäläisyyksiä tutkimustietovarantoon ja työskennellään hyvin samankaltaisten asioiden ja ongelmien parissa.
- Keskusteltiin VA-Digi-hankkeen yhteydestä TTV:oon. Tunnistetaanko yhteisiä kiinnostavia kysymyksiä, joita voidaan käsitellä syksyllä 2022 alkavan kehitystyön aikana.
- Kysyttiin millainen suhde tulevilla järjestelmillä on Suomen Akatemian rahoitukseen? Korvaavatko nämä Akatemian hakujärjestelmät vai ovatko ne sille rinnakkaisia?
 - Lybeck kertoi Akatemian jatkavan edelleen Sara-järjestelmänsä käyttöä. Akatemiaa ei ole määriteltä *hallinnoi avustuksia -palvelun* käyttäjäksi, mutta sille tulee velvoite toimittaa rahoitustietoja varantoihin mikäli lakiehdotus hyväksytään.
- Kehityssuuntaa pidettiin hyvänä ja käsittelevän aiheita, joita yliopistot ovat pitäneet pitkään esillä. Ovatko joskus hyvinkin kimurantit ja toisistaan eroavat rahoittajien ehdot tulleet esiin kehitystyön aikana?
 - Rahoitusehtoja käydään läpi ja myös sitä, kuinka näitä voitaisiin yhdenmukaistaa. Taustalla on ajatus löytää yhteisymmärrys toimintatavoista
 - Taajamaa (SA) välitti viestin Akatemian tietohallinnosta, jossa ollaan kiinnostuneita kuulemaan onko tarkoitus kutsua Akatemia mukaan keskusteluun tulevaan kehitysprojektiin liittyen.
 - Lybeck vastasi, että relevantit toimijat, joihin SA myös kuuluu, kutsutaan mukaan keskusteluun.
- Rydman jakoi tutkimustietovarantoon liittyvät kommentit kolmeen osa-alueeseen:
 - Avustusten hakutiedot: Tutkimustietovarannon näkökulmasta tässä on huomattavasti synergiaa. Julkisten rahoittajien hakutietoja ei tällä hetkellä tutkimustietovarannossa ole.
 - Rahoituspäätökset: Osa päätöksistä saadaan tutkimustietovarantoon jo nyt (Akatemia ja Business Finland), joten suurin hyöty tulee TTV:n sisältöön sopivien muiden rahoittajien tiedoista (esimerkiksi ministeriöt). On hyvä myös selvittää voiko tutkimustietovarannon tietoja käyttää VA-Digissä?
 - Kuuluvatko EU:n rakennerahastotiedot VA-Digin sisältöön? Tällä hetkellä TTV:oon on haettu rakennerahastojen rahoitustiedot kertasiirtona.
 - Lybeck: Kuuluvat kokonaisuuteen ja ovat siitä itseasiassa suhteellisen suuri osa.
 - Luokittelutiedot: Tutkimustietovarannossa tietyt luokittelutiedot, koodistot ja tunnisteet ovat tärkeitä. Voisi olla hyödyllistä pystyä näiden avulla esimerkiksi täydentämään varantojen tietoja. Myös pysyvien tunnisteiden käyttö on aihe, jota kannattaa selvittää.

8. Muut asiat

- Ei muita asioita.

9. Seuraavat kokoukset

- Tutkimustietovarannon seminaari-iltapäivä järjestetään 28.4. klo 12–16.
- Ohjausryhmän kokous 16.6. klo 10–12.

10. Kokouksen päättäminen

- Puheenjohtaja Haapamäki päätti kokouksen klo 12.03.

